

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/150/2023
Identifikačné číslo spisu:	6119366404
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6119366404.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. I. Y., narodeného XX. N. XXXX, H., Š. XXX/XX, zastúpeného splnomocnenkyňou MAJCHRÁK & MAJCHRÁK, advokáti, s.r.o., Nová Bystrica 850, IČO: 36 416 525, proti žalovanej CHARVÁT STROJÁRNE a.s., Bardejov, Duklianska 21, IČO: 36 387 576, zastúpenej splnomocnenkyňou HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava - mestská časť Staré mesto, Žižkova 7803/9, IČO: 36 856 584, o zaplatenie 1 488 483,32 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 9C/2/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. marca 2023 sp. zn. 10Co/15/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. marca 2023 sp. zn. 10Co/15/2021 vo veci samej z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. júna 2021 č. k. 9C/2/2020-391 žalobu zamietol a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Žalobca ako bývalý akcionár SB INMART a. s. so sídlom Duklianska 21, 085 01 Bardejov (ďalej len „SB INMART a. s.“), sa v spore domáhal voči žalovanej vrátenia pôžičky v celkovej výške 1 488 483,32 € za roky 2010 a 2011 s 9 % úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od 1. januára 2019 do zaplatenia a náhrady trov konania. Svoj nárok odôvodnil tým, že spolu s DIVIDEND a. s., so sídlom Nová Rožňavská 134/A, 832 07 Bratislava (ďalej len „DIVIDEND a. s.“) sú bývalými akcionármi SB INMART a. s., ktorá v roku 2012 rozhodla, že svoj zisk za obdobie rokov 2010 - 2011 rozdelí medzi akcionárov a to výplatom dividend, ako ich podielov na tomto zisku. Medzi SB INMART a. s. a jej akcionármi tak vznikol obchodný záväzkovo-právny vzťah, na základe ktorého SB INMART a. s., ako právnej predchodkyňi žalovanej, vznikla povinnosť vyplatiť žalobcovi ako akcionárovi dividendy v sume 689 286,65 € a akcionárovi DIVIDEND a. s. dividendy v sume 703 335,35 €. Dňa 1. júna 2012 sa SB INMART a. s. a jej akcionári (žalobca a DIVIDEND a. s.) dohodli na zmene ich záväzkovo-právnych vzťahov tak, že povinnosť SB INMART a. s. vyplatiť akcionárom dividendy vo vyššie uvedenej sume, bola zmenená na povinnosť SB INMART a. s. vrátiť akcionárom pôžičky a to na základe zmlúv o pôžičke z 1. júna 2012 č. 38/2012 a 39/2012, ktoré boli uzatvorené so splatnosťou k 31. decembru 2013

a úrokom z omeškania 2,5 % mesačne. Splatnosť bola následne posúvaná dodatkom č. 1 k 31. decembru 2014, dodatkom č. 2 k 31. decembru 2015, dodatkom č. 3 k 31. decembru 2016 a dodatkom č. 4 k 31. decembru 2018. Na základe dohôd o prevzatí dlhu zo 6. júna 2012 č. 40/2012 a 41/2012 došlo podľa § 531 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OZ“), so súhlasom žalobcu a DIVIDEND a. s. k prevzatí dlhu z SB INMART a. s. žalovanou SBAJ INMART a. s. (od 1. júla 2018 po zmene obchodného mena vystupujúcou pod tým dnešným, uvedeným aj v úvodnej časti tohto uznesenia dovolacieho súdu). Žalovaná listom z 1. februára 2019 existenciu pohľadávok z dohôd o prevzatí dlhu č. 40/2012 a 41/2012 poprela z dôvodu, že nedošlo k reálnemu odovzdaniu sumy požičaných finančných prostriedkov ako predmetu pôžičky na základe zmlúv o pôžičke č. 38/2012 a 39/2012. Následne 6. mája 2019 došlo medzi žalobcom a DIVIDEND a. s. k uzavretiu zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorou DIVIDEND a. s. postúpila svoju pohľadávku na vrátenie pôžičky s príslušenstvom v prospech žalobcu. Postúpenie pohľadávky bolo žalovanej písomne oznámené rovnaký deň (6. mája 2019) a táto prijatie oznámenia potvrdila 24. mája 2019. Spornosť predmetných pohľadávok sa nepodarilo stranám urovnať ani po ich osobnom stretnutí a po uplynutí primeranej lehoty na usporiadanie ich vzájomných vzťahov.

3. Súd prvej inštancie rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ustanoveniami § 131 ods. 1, § 178 ods. 6, § 179 ods. 3 písm. a) a ods. 4, § 187 ods. 1 písm. e), § 323 ods. 1 a 2 a § 407 ods. 2 Obchodného zákonníka (zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „ObZ“) a § 658 ods. 1 a § 524 ods. 1 OZ. Vzťah medzi stranami posudzoval ako nárok na vrátenie pôžičky, ktorá vznikla nováciou (zmenou) primárneho záväzku žalovanej vyplatiť žalobcovi (resp. i ďalšej pôvodnej akcionárke v osobe DIVIDEND a. s.) dividendy. Jeho prvoradou úlohou tak bolo preskúmať, či v danom prípade došlo vôbec k vzniku prvotného obchodnoprávneho záväzkového vzťahu medzi akcionármi a SB INMART a. s., obsahom ktorého bol záväzok SB INMART a. s. vyplatiť žalobcovi a DIVIDEND a. s. dividendy (ako podiel na zisku). Až na základe tohto zistenia bolo možné ďalej zvažovať, či vôbec mohlo dôjsť k novácii (zmene) obchodnoprávneho záväzkového vzťahu na nový občianskoprávny záväzkový vzťah a s akým obsahom. Pri skúmaní splnenia zákonom vyžadovaných predpokladov vzniku záväzku (povinnosti) SB INMART a. s. vyplatiť akcionárom dividendy podľa ObZ dospel k záveru, že takéto predpoklady nie sú splnené.

4. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za ustálené, že valné zhromaždenie (VZ) SB INMART a. s. na svojom zasadnutí 25. mája 2012 rozhodlo v rámci svojej zákonnej kompetencie podľa § 187 ods. 1 písm. e) ObZ o rozdelení zisku spoločnosti, avšak toto rozhodnutie je neúplné a vo vzťahu k jeho adresátom (akcionárom, členom orgánov spoločnosti, k zamestnancom i voči tretím osobám) je neurčitým, pretože v zápisnici z tohto rokovania VZ nie je uvedené, aký zisk, t. j. v akej sume a za aké obdobie bude rozdelený, či bude rozdelený celý zisk, alebo len jeho časť a ak, tak aká jeho časť, kto sa bude podieľať na tomto zisku a s poukazom na § 178 ObZ nie je zrejmé ani to, či pred rozhodnutím o sume deleného zisku boli podľa § 179 ods. 3 písm. a) ObZ zohľadnené straty z minulých období a v akej sume. Tieto neúplnosti rozhodnutia VZ (ďalej tiež len „rozhodnutie VZ SB INMART“) nie sú „dopovedané“ ani v prílohe zápisnice z VZ. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že aj keď v konaní neskúmal otázku platnosti rozhodnutia VZ SB INMART, ale vychádzal len z jeho účinného znenia, jeho neúplnosť nebola a ani nemohla byť dôvodom na postup podľa § 131 ods. 1 ObZ v znení účinnom v rozhodnom čase, t. j. na podanie návrhu na určenie jeho neplatnosti, pretože rozhodnutie VZ SB INMART bolo prijaté v rámci jeho zákonnej kompetencie a nebolo v rozpore so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo so stanovami obchodnej spoločnosti a táto neúplnosť mohla byť odstránená na ďalšom riadnom či mimoriadnom zasadnutí SB INMART. Za irelevantnú preto považoval námietku žalobcu, že žalovaná sa už v tomto štádiu nemôže dovolávať neplatnosti rozhodnutia VZ SB INMART z dôvodu zmeškania lehoty podľa § 131 ods. 1 ObZ a týmto titulom tak spochybniť právny základ ním žalovaného nároku.

5. V nadväznosti na neúplnosť rozhodnutia VZ SB INMART súd prvej inštancie konštatoval, že právo na vyplatenie dividendy je majetkovým právom akcionára potom, ako VZ rozhodne o rozdelení zisku „a súčasne“ určí akcionárovi konkrétne patriacu dividendu pripadajúcu na jednotlivé akcie, čo sa však v danom prípade nestalo. V danom prípade tak akcionárom (žalobcovi a DIVIDEND a. s.) nevzniklo

legitímne právo na vyplatenie dividendy v určitej výške, s ktorou by mohol ako jej vlastník ďalej disponovať (napr. aj v tom smere, že by sumu tejto dividendy prenechal inému ako pôžičku).

6. Pre nerozhodnutie VZ SB INMART o „určitej“ sume dividendy, ktorá by zo zisku prináležala žalobcovi a DIVIDEND a. s., títo nielenže nemohli teoreticky disponovať s finančnými prostriedkami z takto im vyplatennej dividendy, ale nemohli s nimi ani reálne nakladať z dôvodu nedostatku disponibilných finančných prostriedkov SB INMART na reálne vyplatenie dividend v rozhodnom čase. Súd prvej inštalcie uzavrel, že žalobcovi ani DIVIDEND a. s. z dôvodu absencie rozhodnutia VZ SB INMART o konkrétnom (určitom) im pripadajúcom podiele (dividende) na zisku a tiež z dôvodu jeho reálneho nevyplatenia, platne nevznikol majetkový nárok na vyplatenie dividend v určitej (konkrétnej) sume, ktorou by mohli disponovať ako vlastníci aj tak, aby ju prenechali ako pôžičku.

7. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštalcie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom zo 14. marca 2023 sp. zn. 10Co/15/2021 na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštalcie v napadnutej časti vo veci samej podľa § 387 ods. 1 aj 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“) potvrdil a v časti o náhrade trov konania rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštalcie na ďalšie konanie. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštalcie vo veci samej a skonštatoval, že žalobca v odvolacom konaní nevzniesol žiadne nové relevantné námietky, s ktorými by sa už (pred ním) nevysporiadal súd prvej inštalcie. K odvolacej námietke týkajúcej sa reálnej možnosti vyplatenia dividend uviedol, že sám žalobca potvrdil záver súdu prvej inštalcie o nedostatku disponibilných finančných prostriedkov SB INMART na vyplatenie dividend a už vôbec sa takéto neexistujúce právo na dividendu nemohlo transformovať na zmluvu o pôžičke, ktorá okrem iného vyžaduje ako obligatórnu náležitosť reálne odovzdanie finančných prostriedkov. Dôvodnou nebola podľa odvolacieho súdu ani odvolacia námietka, že súd prvej inštalcie v rámci predbežného názoru neuviedol konkrétne právne posúdenie, resp. relevantný predmet spornosti skutkových tvrdení, keď konštatoval, že primárne bude posudzovať otázku dôvodnosti vzniku nároku žalobcu na vyplatenie dividend od SB INMART podľa ustanovení ObZ a v prípade ustálenia dôvodnosti vzniku tohto nároku bude podľa OZ posudzovať možnosť pretransformovania tohto nároku na pôžičku, ani odvolacia námietka o nemožnosti vyhlásenia rozhodnutia VZ SB INMART o rozdelení zisku za neplatné v zmysle § 131 ObZ z dôvodu jeho neúplnosti a neurčitosti. Odvolací súd potvrdil, že súd prvej inštalcie neskúmal platnosť uznesenia VZ SB INMART, ale to, či toto môže slúžiť ako podklad pre určenie výšky dividend, neskúmal teda, či boli splnené podmienky na to, aby mohlo byť prijaté uznesenie o výplate dividend, ale skúmal, či takéto uznesenie je určité a teda vykonateľné, t. j. či na jeho podklade môže dôjsť k vyplateniu dividend u jednotlivých akcionárov SB INMART za dané obdobie, čo jednoznačne nebolo možné, keďže bolo bez špecifikácie konkrétnej sumy zisku za konkrétny rok. K odvolacej námietke žalobcu, že obchodné spoločnosti nedržia finančné prostriedky (o ktorých rozhodli, že budú rozdelené ako zisk) na svojich účtoch a táto skutočnosť nemá žiaden vplyv na vznik existencie pohľadávky akcionárov na výplatu dividend, odvolací súd uviedol, že tieto neexistujúce finančné prostriedky mali byť sumou pôžičky, a preto súd prvej inštalcie správne konštatoval neplatnosť týchto fiktívnych zmlúv o pôžičke, keď pre ich vznik ako reálneho kontraktu je obligatórna náležitosť potrebné odovzdanie predmetu pôžičky, k čomu nikdy nedošlo. Odvolací súd tiež doplnil, že zmluvy o pôžičke sú neplatné nielen pre ich neurčitosť, ale aj pre obchádzanie zákona. Ak by si žalobca nechal vyplatiť tieto pôžičky, nepodliehalo by to aplikácii ustanovení §§ 178 a 179 ObZ. Tieto zmluvy sú teda neplatné pre obchádzanie kogentných ustanovení zákona, lebo pokiaľ by si ich nechal žalobca vyplatiť ako dividendy, tieto by museli byť vyplatené až po splnení príslušných zákonných podmienok. Odvolací súd tiež prisvedčil tomu záveru súdu prvej inštalcie, že zisk by musel byť znížený o stratu z minulých období, a teda pokiaľ by bol vyplatený ako pôžička, bolo by to v rozpore s ustanovením § 179 ods. 3 písm. a) ObZ, pričom argument žalobcu neobstoja, nakoľko podľa vtedy platných ustanovení ObZ emisné ážio sa „zohľadňovalo“ pre účely testu podľa § 179 ods. 3 písm. a) ObZ (?).

8. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, vyvodzujúc prípustnosť dovolania z

ustanovení § 420 písm. f) aj § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

9. Takzvanú zmatečnosť vadu podľa § 420 písm. f) CSP videl dovolateľ v tom, že odvolací súd potvrdil závery súdu prvej inštancie, že jeho pohľadávka voči SB INMART nevznikla, či neexistuje, čo je ale v extrémnom rozpore s vykonaným dokazovaním. Súd tak použil celkom zjavne nesprávny právny názor, ku kľúčovej skutočnosti nevykonali dokazovanie a súčasne nesprávne a nepochopiteľne posúdili skutkový stav a vyhodnotili dôkazy. Uvedené platí nielen pre súd prvej inštancie, ale aj pre odvolací súd, ktorý sa absolútne s podrobne a konkrétne položenými odvolacími námietkami nijako nevysporiadal.

10. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje dovolateľ tiež za nepreskúmateľné, keďže spojil (poukazujúc na závery súdu prvej inštancie) s prípadnými čisto formálnymi nedostatkami zápisnice (VZ SB INMART) rovnaké právne následky, ako by malo ísť o neplatné (neexistujúce) rozhodnutie, čo považuje za prekročenie právomoci súdu. Odvolací súd tak nazeral na uznesenia VZ SB INMART ako na právne úkony, čo je neudržateľné pre právnu prax. Podľa názoru dovolateľa sa na VZ SB INMART riadne a jasne určil a rozdelil zisk a bolo jasne a riadne prijaté uznesenie o rozdelení zisku medzi akcionárov v celej sume zisku po zdanení s tým, že ten sa použije na výplatu dividendy pre akcionárov spoločnosti. Prijaté rozhodnutia SB INMART neboli nikdy na to oprávnenými osobami a v zákone stanovenej lehote napadnuté. To podľa názoru žalobcu absolútne stačilo a stačí na to, aby vznikla momentom rozdelenia pohľadávka akcionárov na výplatu dividend podľa § 178 ods. 1 ObZ. Názor nižších súdov (odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie), že pokiaľ v rozhodnutí nie je vyslovene uvedený pomer, v akom sa rozdelí zisk medzi akcionárov, že tam nie je uvedený spôsob výplaty, či čas výplaty, by mal mať za následok nevzniknutie pohľadávky, nemá absolútne žiadnu oporu v práve. V tomto smere preto považuje názor nižších súdov tiež za zmatečný, pretože buď spoločnosť rozhodla o zisku a vznikla pohľadávka, alebo nerozhodla o zisku a nevznikla pohľadávka. Podľa názoru dovolateľa nemôže platiť, že spoločnosť síce rozhodla o zisku (a delení), ale pohľadávka nevznikla preto, že je rozhodnutie vo vzťahu k adresátom neurčité.

11. Dovolať v dovolaní namietal, že napriek jeho podrobnej právnej analýze vzniku nároku akcionára obsiahnutej v odvolaní, odvolací súd neuviedol žiadnu právnu normu pre svoje rozhodnutie, preto je jeho rozhodnutie (právne posúdenie) nepreskúmateľné v otázkach: i) podľa akej právnej normy je následkom nedodržania postupu podľa § 179 ObZ nevzniknutie nároku akcionára na zisk (dividenda) podľa § 178 ods. 1 a 2 ObZ, ii) podľa akej právnej normy možno uznesenia VZ, ich existenciu/platnosť čo do vzniku nároku akcionára na zisk spochybňovať v súdnom konaní mimo rámca ustanovení § 183 v spojení s § 131 ObZ, iii) podľa akej právnej normy je následkom absencie náležitosti VZ (pomer rozdelenia pre jednotlivých akcionárov) nevzniknutie nároku akcionára podľa § 178 ods. 1 a 2 ObZ, iv) podľa akej právnej normy sú náležitosti rozhodnutia VZ tie, ktorých absenciu súd vytýka a v) podľa akej právnej normy vyslovil súd názor o tom, že môže skúmať mimo rámca § 183 v spojení s § 131 ObZ „určitosť a vykonateľnosť“ uznesení VZ, ak je zákon jasný pokiaľ ide o moment vzniku nároku akcionára podľa § 178 ObZ ? Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré sa nevysporiadalo aj s týmito otázkami, vykazuje podľa dovolateľa všetky znaky arbitrárnosti (nepreskúmateľnosti) a dovolateľ ho preto považuje za nedostatočne odôvodnené, čím došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

12. Aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom pri riešení otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, resp. ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a na ktorej rozhodnutí odvolacieho súdu celkom nepochybne záviselo, podľa dovolateľa tkvelo v tom, na čo podľa neho odvolací súd neposkytol uspokojivú odpoveď. Právnu otázku, ktorú majú na mysli § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, potom zdefinoval tak, že nie je zrejmé: i) v čom neboli splnené podmienky vyjadrené v treťom odseku ust. § 179 ObZ, z ktorých vyplýva implicitný zákaz iného spôsobu rozdelenia čistého zisku, ako je prikázaný dispozíciou právnej normy, nakoľko tieto splnené boli, čo bolo v konaní preukázané; ii) ako sa súd vysporiadal s ust. § 179 ods. 2 ObZ a tým, že právo na podiel zo zisku po rozdelení je ex lege samostatným predmetom prevodu a záväzkom a v tejto súvislosti jeho povahou ako majetkovým právom a iii) aký vplyv má nedodržanie ust. § 179 ObZ. na následnú neplatnosť pôžičky, keďže so zmluvou o pôžičke nesúvisí. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov navrhol žalobca rozsudok

odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

13. Žalovaná navrhla dovolanie ako procesne neprípustné odmietnuť. Mala za to, že žalobca dovolaním namietal iba nedostatky odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, pritom ale odôvodnenie rozsudkov oboch nižších súdov je viac než dostačujúce, je veľmi podrobné, rozsiahle, zrozumiteľné a nezakladá predpoklad prípustnosti dovolania. Žalovaná má za to, že vady odôvodnenia je možné subsumovať pod predpoklad prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP iba v úplne výnimočných prípadoch. Podľa žalovanej nie je daná prípustnosť dovolania ani podľa § 421 CSP, nakoľko odvolací súd sa nijako neodklonil od judikatúry odvolacieho súdu, ani sa nejaví, že by nejaká relevantná otázka bola v judikatúre rozhodovaná rozdielne, prípadne zatiaľ rozhodnutá nebola. Navyše žalobca sám ani neformuloval žiadny predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 CSP, ani konkrétnu relevantnú právnu otázku. Dovolanie žalobcu sa opiera o skutkové námietky, ktoré odvolací súd neposudzuje a dopĺňa, že predmetom sporu nie je otázka platnosti rozhodnutia VZ SB INMART v zmysle § 131 ObZ, ale jeho neurčitost', resp. neúplnosť. Rozhodnutie VZ SB INMART neobsahuje rozhodnutie o rozdelení zisku, navyše je neúplné a nezrozumiteľné a na jeho základe nie je možné založiť nárok na výplatu dividend. Navyše nárok žalobcu neobstojí ani z ďalšieho podstatného dôvodu, a to pre obchádzanie zákona, keď bola snaha bez aplikácie testov podľa § 178 a § 179 ObZ „rekvalifikáciou“ nelegálne vyvieť zo spoločnosti SB INMART žalovanú sumu. Predpoklady prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP teda tiež nie sú splnené.

14. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné aj dôvodné.

15. Ešte pred vlastnou argumentáciou, prečo bol namieste takýto záver, sa však žiada uviesť, že podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, (len) ak to zákon pripúšťa. Platné procesné právo pozná dva dovolacie dôvody, ktorými sú tzv. zmätočnosť (podľa § 420 CSP) a nesprávne právne posúdenie veci (podľa § 421 CSP) a okrem toho celý rad dôvodov prípustnosti dovolania podávaného z jedného alebo druhého dovolacieho dôvodu, vtelených do jednotlivých písmen § 420, resp. § 421 ods. 1 CSP a reprezentujúcich do úvahy prichádzajúce skutkové podstaty či už zmätočnosti alebo nesprávneho právneho posúdenia veci.

16. Pokiaľ žalobca v prejednávanej veci vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania súčasne z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) rovnakého zákona, šlo tu o prípad kumulácie oboch zákonom poznaných dovolacích dôvodov (a tiež troch z celkom deviatich zákonom predpokladaných dôvodov prípustnosti dovolania). Možnosť dovolateľa takto postupovať vyplýva (o. i.) zo záverov formulovaných v uznesení veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej tiež len „veľký senát“) z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018, v ktorého výroku veľký senát vyslovil, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a § 421 CSP je prípustná, a ktorým bol prekonaný skorší opačný názor veľkého senátu, uvedený v jeho uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1VCdo/2/2017. Veľký senát na odôvodnenie svojho ostatného stanoviska k tejto otázke (o. i.) uviedol, že zákaz kumulácie dovolacích dôvodov podľa označených ustanovení nemožno vyvodiť ani rozumným teleologickým výkladom, resp. nijakým ústavne konformným výkladom. Prakticky rovnako vyriešilo tú istú právnu otázku aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“) z 25. apríla 2018 sp. zn. Plz. ÚS 1/2018 a senát 6C najvyššieho súdu, nevidiaci dôvod na odchýlenie sa od takýchto záverov, pristúpil preto k skúmaniu prípustnosti dovolania v prejednávanej veci najprv z pohľadu existencie prvého z ním uplatnených dôvodov (keďže v zmysle záverov z uznesenia veľkého senátu sp. zn. 1VCdo/1/2018 až prípadné konštatovanie neexistencie prvého zo súbežne uplatnených dovolacích dôvodov vedie k potrebe zaoberania sa i následnou otázkou, či dovolanie nie je prípustným z dôvodu druhého).

17. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej

alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Žalobca vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP videl najmä v arbitrárnosti (nepreskúmateľnosti) rozhodnutia odvolacieho súdu; porušenie práva na spravodlivý proces okrem toho videl i v neprihliadnutí nižšími súdmi na ním vznesené námietky, týkajúce sa právneho posúdenia veci. Oboje podľa dovolateľa spôsobilo zaťaženie konania vadou podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť (a zároveň tiež dôvodnosť) dovolania v prípadoch, v ktorých miera zásahu do procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a jedného nálezu ústavného súdu, ďalej tiež len „Ústava“).

20. Pre prípustnosť dovolania podľa ustanovenia, o ktorom je tu reč, je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú I. nesprávny procesný postup súdu, II. následok postupu pod I. v podobe znemožnenia strane sporu realizácie jej patriacich procesných práv či prinajmenšom niektorého z nich a III. miera (intenzita) zásahu, pri ktorej už je namieste konštatovanie porušenia práva na spravodlivý proces. Platí pritom, že i Ústavou garantované základné práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, čo znamená, že parametru spravodlivosti musí zodpovedať proces ako celok. Či bude u konkrétneho konania súdu opodstatneným práve takéto nazeranie naň alebo presný opak, závisí v konkrétnej veci predovšetkým od významu porušeného (strane upretého) práva a možnosti zhojenia nesprávneho (právo upierajúceho) postupu v ďalšom konaní.

21. Nejednotnosť nazerania senátov najvyššieho súdu na procesné dôsledky nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu ešte v režime skoršej úpravy procesného práva (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) viedla k prijatiu zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016 s právnou vetou v znení: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Hoci CSP na rozdiel od skoršej úpravy už s konceptom inej vady konania nepracuje a po nadobudnutí účinnosti súboru zákonov reprezentujúcich rekodifikáciu slovenského civilného procesu už spomínanú skoršiu nejednotnosť vystriedala iná a síce spor o to, či a do akej miery sú závery zo stanoviska R 2/2016 použiteľnými aj v režime novej procesnej úpravy, v aktuálnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu niet sporu o tom, že tie najzávažnejšie pochybenia alebo opomenutia v argumentácii na podporu zvoleného spôsobu rozhodnutia súdu (spadajúce skôr pod druhú vetu stanoviska) treba aj po 1. júli 2016 považovať za nesprávny procesný postup súdu na ujmu procesného práva strany sporu na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie a súvisiaceho práva účinne brojiť proti takému rozhodnutiu za pomoci opravných prostriedkov, ktorého dôsledkom je spravidla bez ďalšieho tiež porušenie práva na spravodlivý proces.

22. Podľa názoru najvyššieho súdu práve o takýto prípad šlo aj v prejednávanej veci (vyznačujúcej sa inak tým špecifikom, že sa tu nedostatky odôvodnenia mali týkať nedostatočného vysvetlenia nižšími

súdmi nedržania sa nimi striktne právnej úpravy ObZ o rozdeľovaní zisku akciovej spoločnosti, ktoré už má povahu právneho posúdenia vecí a šlo tu tak - navzdory stálej platnosti záveru dovolacieho súdu o tom, že právo na spravodlivý proces sa neodníma právnym posúdením - o prípad istého prelínania sa oboch dovolaníí uplatnených dovolacích dôvodov).

23. Z pohľadu existencie dovolaníím vytýkanej zmätočnej vady významným bolo, že už súd prvej inštancie považoval za prvoradé preskúmať, či v danom prípade vôbec došlo k vzniku prvotného obchodnoprávneho záväzkového vzťahu medzi žalobcom a DIVIDEND a. s. ako akcionármi a SB INMART a. s., obsahom ktorého by bol záväzok SB INMART a. s. vyplatiť žalobcovi a DIVIDEND a. s. dividendy ako podiel na zisku. Dovolací súd považuje za podstatné zdôrazniť, že spoločnosť môže rozhodnúť o rozdelení zisku medzi akcionárov len za splnenia podmienok podľa ustanovení § 179 ods. 3 - 5 ObZ, musí teda pri rozhodovaní o rozdelení zisku medzi akcionárov dodržať zákonné pravidlá pre rozdelenie zisku.

24. Podľa § 179 ods. 3 ObZ spoločnosť je vždy povinná z čistého zisku najprv doplniť rezervný fond sumou určenou percentom z čistého zisku až do výšky určenej stanovami, minimálne v súlade s § 217 ObZ. Ak spoločnosť podľa zákona alebo stanov vytvára ďalšie fondy, ktoré podľa zákona alebo stanov nemôže rozdeliť na plnenie v prospech akcionárov (napr. osobitný rezervný fond podľa § 161d ods. 1), je povinná aj tieto fondy doplniť v rozsahu určenom stanovami. Spoločnosť ďalej nesmie rozdeliť zisk, pokiaľ nie je pokrytá strata spoločnosti z predchádzajúcich období. Spoločnosť naopak môže na rozdelenie zisku použiť dosiaľ nerozdelený zisk z predchádzajúcich období, ako aj iné vlastné zdroje, ktorých použitie nie je obmedzené (predpísané) zákonom.

25. Podľa § 179 ods. 4 ObZ spoločnosť nemôže rozdeliť zisk alebo iné vlastné zdroje spoločnosti, pokiaľ by v dôsledku takéhoto rozdelenia kleslo vlastné imanie spoločnosti na nižšiu hodnotu, ako je hodnota základného imania spolu s rezervným fondom podľa § 217, prípadne ďalšími fondami vytváranými spoločnosťou, ktoré sa nesmú použiť na plnenie akcionárom (napr. osobitný fond vytváraný podľa § 161d ods. 1). Hodnota základného imania sa na účely toho výpočtu znižuje o hodnotu nesplateného základného imania, pokiaľ táto hodnota ešte nie je zahrnutá v aktívach uvedených v súvahe vyhotovenej podľa osobitného zákona.

26. Podľa § 179 ods. 5 ObZ spoločnosť nesmie vyplácať akcionárom najmä úroky z vkladov do spoločnosti, príspevkov do kapitálových fondov spoločnosti a preddavky na dividendu.

27. Pravidlá rozdelenia zisku obsiahnuté v ObZ teda stanovujú, že právo na podiel na zisku (dividendu) vzniká akcionárovi na základe rozhodnutia valného zhromaždenia o rozdelení zisku. Zároveň ale platí, že spoločnosť musí pri rozhodovaní o rozdelení zisku medzi akcionárov dodržať zákonné podmienky § 179 ods. 3 až 5 a môže akcionárom vyplácať dividendu len pri ich splnení.

28. Ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že VZ SB INMART rozhodlo v rámci svojej zákonnej kompetencie podľa § 187 ods. 1 písm. e) ObZ o rozdelení zisku spoločnosti, avšak toto rozhodnutie je neúplné a neurčité (v zápisnici nie je uvedené aký zisk, t. j. v akej sume a za aké obdobie), nie je ani zrejmé, či pred rozhodnutím o sume deleného zisku boli podľa § 179 ods. 3 písm. a) ObZ zohľadnené straty z minulých období a v akej sume, pričom zároveň toto rozhodnutie nebolo prijaté v rozpore so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo so stanovami obchodnej spoločnosti, tak ako to predpokladá ust. § 131 ods. 1 ObZ (body 62. a 63. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), medzi takýmito čiastkovými závermi je s ohľadom na zákonom stanovené pravidlá rozdeľovania zisku zrejmy rozpor.

29. Ak následne odvolací súd pri potvrdzovaní rozsudku súdu prvej inštancie využil i úpravu z ustanovenia § 387 ods. 2 CSP, umožňujúcu mu prípadne aj bez ďalšieho prevziať argumentáciu z napadnutého rozsudku a stotožniť sa s ňou a sám vo vzťahu k skutkovému zisteniu o splnení zákonných podmienok na výplatu dividendy akcionárom už nič podložené dokazovaním nedodal (na rozdiel od faktického zopakovania ťažiskových argumentov súdu prvej inštancie), de facto tým spojil osud svojho rozhodnutia s uspokojivosťou argumentácie súdu prvej inštancie. Práve to sa mu ale v tomto prípade

nevyplatilo.

30. Odvolací súd k splneniu zákonných podmienok na výplatu dividendy totiž uzavrel, že zmluvy o pôžičke sú neplatné pre ich neurčitosť, ako aj pre obchádzanie zákona z dôvodu, že v prípade, pokiaľ by si ich žalobca nechal vyplatiť ako dividendy, tieto by museli byť vyplatené až po splnení podmienok uvedených v § 178 a § 179 ObZ, v čom prisvedčil záverom súdu prvej inštancie, že tento zisk by musel byť znížený o stratu z minulých období a doplnil nad rámec záverov súdu prvej inštancie, že podľa vtedy platných ustanovení ObZ emisné ážio sa zohľadňovalo (?) na účely testu podľa § 179 ods. 3 písm. a) ObZ (bod 76. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Tento právny záver ale z vykonaného dokazovania a právneho posúdenia súdu prvej inštancie nevyplýva (žalovanou predložená správa Accace k.s. uvádza opak, emisné ážio sa nepovažuje za súčasť fondov vytvorených zo zisku a z tohto dôvodu sa nemohlo zohľadniť na účely splnenia testu čistých prebytkov podľa § 179 ods. 3 písm. b) ObZ - str. 16 rozsudku súdu prvej inštancie).

31. Z pohľadu udržateľnosti rozhodnutia rozsudkami oboch nižších súdov kľúčový záver o zákonomnom rozhodnutí VZ SB INMART o rozdelení zisku, vo vzťahu k splneniu pravidiel rozdelenia zisku SB INMART podľa ust. § 178 ods. 3 až 5 ObZ, ako podmienok pre prijatie rozhodnutia spoločnosti o rozdelení zisku, následnom vzniku práva akcionárov na dividendu a jej výplatu, ako aj právnych následkov porušenia pravidiel o rozdelení zisku, tak nielenže nemožno považovať za odôvodnený dostatočne, ale so zreteľom na uvedené vyššie sa tento javí i rozporným so závermi vyplývajúcimi z vykonaného dokazovania.

32. Chýbajúca objektívne uspokojivá odpoveď ktoréhokoľvek z nižších súdov na otázku, či boli splnené pravidlá rozdeľovania zisku SB INMART podľa § 179 ods. 3 až 5 ObZ v čase prijatia uznesenia jej valného zhromaždenia o rozdelení zisku dňa 24. mája 2012, t. j. či čistý zisk SB INMART určený na rozdelenie bolo alebo nebolo potrebné znížiť spôsobom predpokladaným ustanovením § 179 ods. 3 písm. a) ObZ, resp. či vlastné zdroje spoločnosti umožňovali rozdelenie zisku, mala svoj logický následok v podobe nedostatku odpovede na ďalšiu otázku, či VZ SB INMART s ohľadom na uvedené mohlo rozhodnúť (a rozhodlo) o rozdelení zisku a či následne akcionárom vzniklo právo na podiel na zisku (dividendu). Bez odpovedí na tieto otázky (aj s ohľadom na neurčitosť a neúplnosť prijatého rozhodnutia VZ SB INMART) ale nemohol obstáť ani záver súdu prvej inštancie, akceptovaný tiež odvolacím súdom, podľa ktorého VZ SB INMART rozhodlo o rozdelení zisku spoločnosti a toto rozhodnutie nebolo v rozpore so zákonom, žalobcovi ale platne nevznikol majetkový nárok na vyplatenie dividend pre absenciu rozhodnutia VZ SB INMART o konkrétnom jemu pripadajúcom podiele (dividende). Podobne za opísaného stavu vecí za prinajmenšom predčasné bolo treba považovať tiež závery nižších súdov o obchádzaní zákona zmluvami o pôžičke, predstavujúcimi základ nároku uplatňovaného žalobou, pretože o obchádzanie by mohlo ísť len vtedy, ak by sa dojednaniami o pôžičkách sledoval cieľ inak nedovolený, čiže nedostatok vzniku nároku akcionárov na výplatu dividend z akéhokoľvek právne obhájiteľného dôvodu a pokus zodpovedajúce finančné prostriedky z majetkového substrátu spoločnosti získať iným spôsobom, nie ale situácia, v ktorej by nárok na výplatu dividendy vznikol a tomuto zodpovedajúca majetková hodnota bola ponechaná k dispozícii spoločnosti z iného právom dovoleného dôvodu, napríklad aj ako pôžička (u ktorej by takto trvanie na reálnom odovzdaní peňazí a vplyv prípadného opaku na platnosť dojednania mohol byť značne diskutabilným). Dovolaciemu súdu preto neostávalo iné, než dospieť k záveru, že žalobca namietal nepreskúmateľnosť (arbitrárnosť) rozsudku odvolacieho súdu dôvodne.

33. Dovolanie za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné [§ 420 písm. f) CSP], ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom bolo opodstatnene namietnuté, že súd (odvolací) nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (nakolko to bol práve odvolací súd, ktorý sa mal pokúsiť o zacelenie vyššie opísanej medzery v argumentácii súdu prvej inštancie, ale tak neurobil).

34. Vzhľadom na konštatovanie existencie prvého dovolacieho dôvodu (podľa § 420 CSP) aj dôvodu prípustnosti dovolania [podľa písmena f) rovnakého ustanovenia] dovolací súd už nepristupoval k

posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalobcu, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom [podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP]. Postupoval pritom v súlade so svojou rozhodovacou praxou, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti (pri ktorej existencii musí vždy dôjsť k zrušeniu dovolaní napadnutého rozhodnutia a k vráteniu veci jeho pôvodcovi na ďalšie konanie) ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je posudzovanie otázok súvisiacich so správnosťou právneho posúdenia veci predčasné (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

35. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd preto v súlade s týmito ustanoveniami zrušil iba rozsudok odvolacieho súdu (majúc za to, že náprava zrušením len jeho je v tomto prípade aj v záujme obnovenia stavu rešpektovania procesných práv strán sporu postačujúca a s prihliadnutím k úprave z ustanovenia § 390 CSP a okolnostiam prípadu v prejednávanej veci najviac v súlade so zásadami urobenými súčasťou čl. 17 Základných princípov CsP) a to len vo veci samej (nakoľko v dôsledku kasačného výroku napadnutého rozsudku, viažúceho sa k trovám konania na súde prvej inštancie, tu inak závislého výroku podľa § 439 písm. a) CSP nebolo a každé neskoršie rozhodnutie zrušením rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej stratilo svoj podklad) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

36. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.